

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

Historien om Zion sykehjem

Av Olav Hogstad*

Det var en gang

Grunnlaget for Zion sykehjem ble lagt for vel hundre år tilbake da tenåringsjenta Anne opplevde hvordan moren, Anne Martha Bratsberg Blekkan, tok seg av fattige og trengende i bygda. Anne Blekkan var født i 1877 og vokste opp på slektsgården Blekkan Øvre på Strinda. Morens hjertelag og omsorg for andre smittet nok over på ungjenta, som tidlig hadde en visjon om å bygge et hus for barn, gamle og andre trengende.



1903

*. Olav Hogstad er barnebarn av Anne og Ole

Anne vokste opp og arbeidet på hjemgården til hun giftet seg 26 år gammel. Fire år tidligere hadde Ole Olsen Hogstad sammen med sønnen Ole og to døtre flyttet fra Tyllidal til Strinda hvor han kjøpte Kvammen gård, som lå like ved Blekkan Øvre. Anne og Ole giftet seg i 1903 og fikk etter hvert ti barn sammen.

Fra tidlig av arbeidet Anne etter morens idealer. Hun hadde tid for dem som trengte ekstra omsorg; hun stelte med omstreifere og bygdas fattigste. Mang en ung kvinne som var kommet uheldig ut, fødte sitt barn hos henne. Det ble knapt holdt noe måltid i hjemmet uten at det satt en eller flere gjester ved bordet. Selv om det ofte var trangt om plassen og smått med mat, ble dette godtatt av alle i familien.



Sommeren 1938

I tillegg til gårdsdriften hadde Ole en rekke verv. Han hadde blant annet formannsstilling på Strinda sykehus og Strinda aldershjem, han var takstmann og hadde tillitsverv i styret for Husbanken. Oles ønske om å være til hjelp for andre, gjorde at han var lett å spørre om å være kausjonist. Dette førte familien ut i store økonomiske vanskeligheter, og han fikk en ansvarsfull gjeld å slite med gjennom en årrekke. Fra å eie Brøset gård på 400 mål endte de i 1929 opp på Wifstad på Brøsetflata.

Også her måtte de selge jord for å nedbetale gjelda. En rest på 16 mål dyrka mark ble imidlertid stående igjen. Dette skulle senere bli tomt for den virksomhet som Anne hadde sett for seg i unge år. Det hersket stor fattigdom. Middag

var ingen selvfølge. For å få endene til å møtes sto Anne bl.a. på torget og solgte egenproduserte grønnsaker, eller hun solgte egg til Strinda Aldershjem.

Drømmen realiseres

Etter at all gjeld var nedbetalt i 1939, ville Anne straks bygge huset hun hadde tanker om førti år tidligere – til tross for innsigelser mot foretaket. Hennes bror på Blekkan syntes om planene, men ba henne vente til året etter, i 1940. Da ville han gi henne gratis tømmer fra skogen sin. Men den 62 år gamle Anne hadde ikke tid til å vente, bygging måtte skje snarest mulig. Hun tok opp lån i Strindens Sparebank, og broren Lars Blekkan stilte som garantist. Tomta ble gravd ut med spade og sluskbåre, og allerede før jul 1939 sto bygget så ferdig



Brøsetflata 1952. Reitgjerdet gård i forgrunnen med Brøsetvegen som slynger seg mot nord inn i bildet. Huset lengst til venstre er den eldste av bygningene i pleiehjemmet. "Zion" ligger utenfor bilde-rammen.

Foto: Widerøes Flyselskap. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim

Ole Hogstad 75 år gammel, malt av sønnen Arne. Veien som i dag fører til Zion sykehjem, har sitt navn etter ham; Ole Hogstads vei.



at 12 eldre kunne flytte inn. Tre av Annes sønner deltok i byggingen, murmesteren Otto, tegneren Arne og gartneren Lyder. Driften fikk navnet Hogstad Pleiehjem, mens bygningen ble kalt Zion, som betyr "Oppreist minnesmerke".

Annes omsorg for fattige og trengende ble brakt i fastere former etter at Zion var reist. Men fortsatt skjedde alt arbeid uten egeninteresse. Som tidligere levde de kollektivt – det var eneste måte å overleve på. Alle ansatte arbeidet uten lønn; husrom, mat, godtgjørelse til klær og litt lommepenger var alt som trengtes. Soverommene til Annes døtre og de øvrige medhjelperne ble etter kort tid benyttet av pasienter. Selv flyttet de opp

på den uisolerte kvisten. Her bodde de i syv år. Faren, Ole, var ofte engstelig for døtrenes helse. Under krigen var alle pålagt å blende av vinduene. For å gjøre kvistrommet litt hyggeligere fikk ungdommene malt et bilde av Moses på en av rullegardinene. Tyskerne gjorde krav på stedet, men Anne og Ole klarte å holde Zion unna okkupantene. I et brev til sønnen Otto, som satt fengslet på Falstad, skrev Ole Hogstad i 1944: "Din mor er frisk og styrer som vanlig med opphold og folket, vi er nu ialt 41 mennesker som skal leve i denne vanskelige tid, de syke krever ikke minst stell, men det har da gaaet." Av de mange som ble hjulpet under krigen, var unge jenter som fikk fødselshjelp. I de første to



Zion i 1952. Zions melkekyr får godt stell av Louis Blekkan. Foto: Sigfrid Hogstad Blekkan

krigsårene ble det født 75 barn på Zion. Det var god kontakt med Trondheim kommune, og stedet hadde fast jordmor.

Til tross for at kurpengene ble holdt på et lavt nivå, var økonomien relativt god. Kurpengene kunne holdes på et lavt nivå takket være den rimelige arbeidshjelpen og at kjøkkenet fikk grønnsaker, poteter, egg, melk og bær fra egen gårdsdrift. Sang og musikk preget hjemmet helt fra de første år – for pasientene var dette et stort lyspunkt. Mange familier som hadde sine nærmeste innlagt på Zion, følte tilhørighet til stedet og takknemlighet overfor de oppofrende pleierne. Ofte kom dette til uttrykk ved

tjenester som betydde mye for driften og de som bodde her.

I 1961, i en alder av 84 år, overlot Anne driften til døtrene Agnes og Sigfrid. I sitt brev til Trondheim trygdekasse skrev Anne bl. a. at døgnprisen pr. pasient fortsatt ville være kr. 20,-. Selv om Sigfrid ble bestyrer, fortsatte Anne i det daglige arbeidet. Hun levde til 1971.

Tilskudd av nytt sykehjem

Tilsynslegen ved pleiehjemmet, dr. Karl-Ewerth Horneman, så behovet for en utbygging. Til tross for stor skepsis fra øvrige familiemedlemmer fikk Sigfrid med god hjelp av broren Otto godkjent byggeplanene. I 1967 sto et nytt



Et bygg, tenkt som hønsehus, ble så fint at det umiddelbart ble omgjort til to pasientrom. Det gikk under navnet "Lille Zion". "Lille Zion" ble satt opp i 1958, men ble revet i 1995 pga byggingen av eldresenteret. Louis Blekkan har nettopp firt flagget.

Foto: Sigfrid Hogstad Blekkan

bygg klart med plass for 20 somatiske pasienter. Det gamle bygget ga plass for 12 psykiatriske pasienter. Ved åpningen av dette sykehjemmet ble dr. Jens Hoel tilsynslege, en tjeneste han utførte i 18 år uten lønn.

Agnes og Sigfrid Hogstad, som ikke hadde livsarvinger, overdro eiendommen ved gavebrev til en selveiende stiftelse, "Zion sykehjem, Annes Minde". Stiftelsen trådte i funksjon 1. januar 1968. Gavebrevet omfattet også et ubebygde areal på 6,7 dekar, et areal som ga muligheter for en fortsatt utvidelse av sykehjemmet. Dette jordstykket var gjentatte ganger i faresonen; bl.a. skulle en vei krysse området etter Trondheim

kommunes reguleringsplaner. Etter protestskriv ble planen lagt bort.

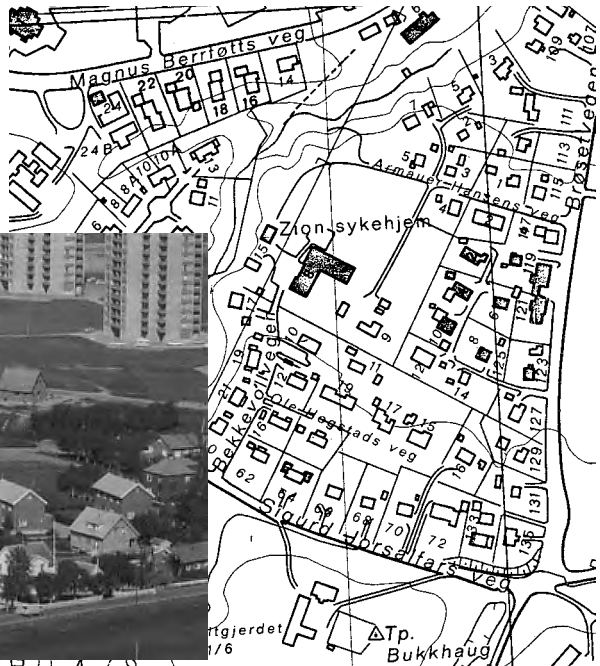
Eldreomsorg og pensjonistboliger

I en tid da hjemmesykepleien var lite utbygd, var Sigfrid tidlig ute med byggeplaner av trygdeboliger hvor pensjonistene skulle få den nødvendige hjelp fra sykehjemmet, og i 1971 sto den første pensjonistboligen ferdig. Den hadde plass til fire leiligheter pluss fem hybelleiligheter. Fire år etter kom neste hus med plass til ytterligere fire leiligheter, pluss en sokkelleilighet på 120 kvadratmeter.



Agnes (til venstre) og Sigfrid med byggeleder Otto Hogstad mellom seg. Bildet er tatt ved åpningen av Zion sykehjem i 1968.

Utsnitt av kart fra 1969.
Gjengitt med tillatelse
fra Kart- og oppmålings-
kontoret,
Trondheim Kommune.



Zion sykehjem 5. august 1969. Den nye sykehjemsdelen skimtes bak treklyngen til venstre i bildet. Den åpne flaten bak hustakene i forgrunnen ga senere plass til omsorgsboliger, innskuddsleiligheter og dagsenter. I bakgrunnen sees fem av høyblokkene på Valentinlyst.
Detalj fra foto tatt av Widerøe Flyselskap. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

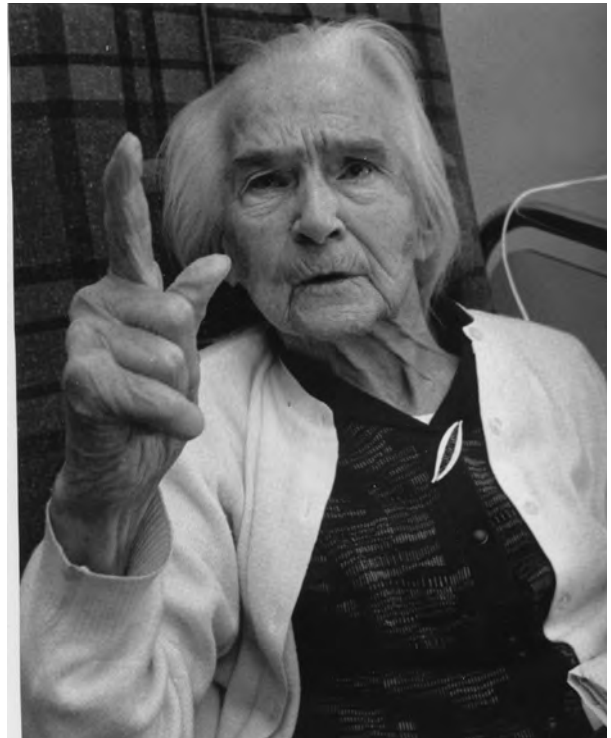
”Hånstaur, du skal ikke legge ned Zion!”

I 1988 overtok Trondheim kommune driften av sykehjemmene, selv om stiftelsens eiendomsforhold og sykehjemmets ledelse var uforandret. I Trondheim kommunes krisebudsjett for 1989 var det blant rådmannens mange dramatiske økonomiske nedskjæringer, forslag om å nedlegge sykehjemmet. Ovenstående sitat er hentet fra Arbeider-Avisa 26. oktober 1988 og kom fra en rasende og engasjert dame, Ingeborg Williksen, som selv hadde arbeidet på Zion i 50 år og nå var en av pasientene. Kommunens avtale med Zion ble imidlertid stående, og Zion sykehjem feiret 50-årsjubileum året etter. Sigfrid Hog-

stad Blekkan fortsatte som bestyrer fram til 1991.

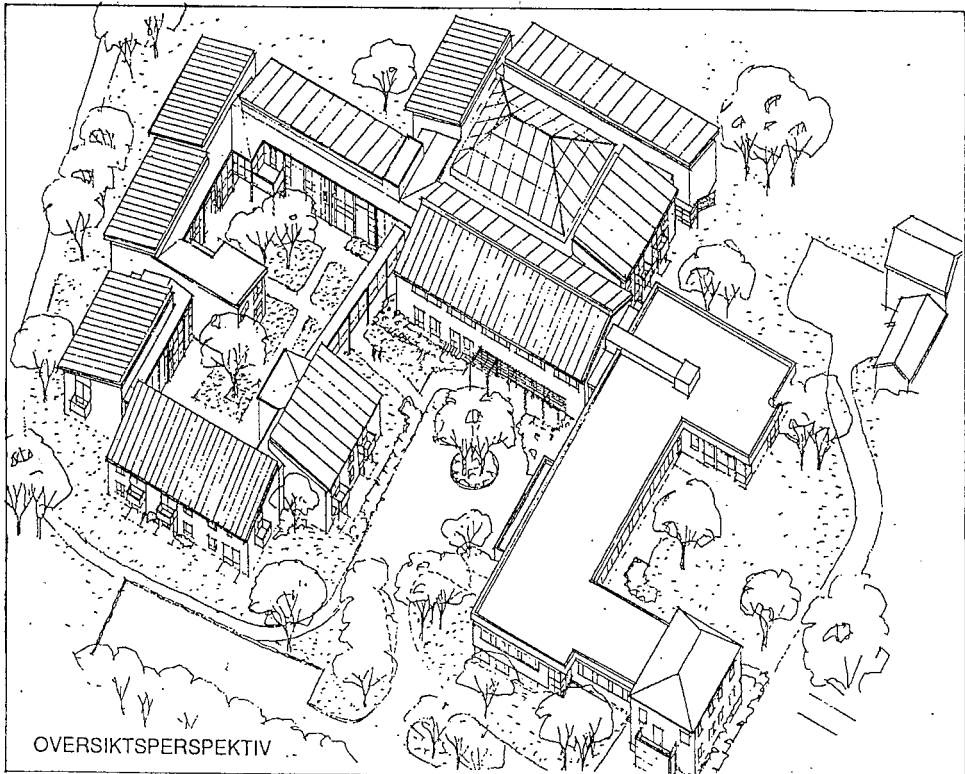
Omsorgssenteret, et viktig byggverk på flere vis

Pensjonistboligene, eid av Agnes og Sigfrid, ble i form av gavebrev gitt til stiftelsen ”Zion sykehjem, Annes Minde” i 1995, samme år som byggingen av et omsorgssenter ble påbegynt. Dette anlegget ble bygget i tilknytning til sykehjemmet. Allerede året etter sto det klart med 14 innskuddsleiligheter og 23 omsorgsboliger, samt 12 boliger for aldersdemente i bofelleskap og 15 sykehjemsplasser. Senteret har eget kjøkken med kafeteria, overbygd vinterhage og et dagsenter for 15 personer. Anlegget,



94 år gamle Ingeborg Williksen syntes dårlig om rådmannens forslag om å spare 5,1 millioner ved å legge ned sykehjemmet. Bildet er fra Arbeider-Avisa, hvor hun ble behørig omtalt høsten 1988.

Foto: Tom E. Østhuus



Kopi av arkitektkontorets tegning av oversiktsperspektiv av Zion eldreboliger. Velvilligst utlånt av Eggen Arkitektkontor.

Fra arkitektens beskrivelse av byggeprosjektet - kapitlet målsetting:

Det er lagt vekt på å skape et spekter av botilbud som kan tilfredstille forskjellige behov - så som:

- Selvstendighet
- Valgfrihet i forhold til det sosiale fellesskap men også:
- Trygghet
- Nærhet, til andre beboere, til hjelpefunksjoner og sosiale tilbud.

Beboerne på Zion vil etter behov være tilknyttet hjemmesykepleien og vil få den hjelp de trenger.

Tanken er at en skal bo i og ha full råderett over egen bolig selv om en blir hjelpetrengende, fordi hjelpeapparatet er lett tilgjengelig.

Ettersom hjemmesykepleien og nattevakten for sykehjemsavdelingen har sine baser i samme hus, vil hjelpen være i nærheten døgnet rundt.

Det kan gies tilbud om fysioterapi/ergoterapi og andre aktiviteter i huset.

I tillegg kan Zion by på et sosialt fellesskap gjennom tilbud som kafeteria, fellesrom/kjøkken, rom for organiserte aktiviteter på dag- og kveldstid, frisører, hager, vinterhage, et kapell, samt forskjellige arrangementer - så som konserter, utstillinger, mm.

Også hjemmeboende eldre i nærområdet vil få anledning til å benytte disse tilbudene.

tegnet ved N.H. Eggen Arkitektkontor, ble i ”Arkitektur i Norge. Årbok 1997” omtalt som et av de viktigste byggverkene og faglige begivenheter i 1996.

Samarbeidsavtalen med Trondheim kommune gir stiftelsen mulighet til å

drive virksomheten basert på et kristent livssyn, og at stedet skal utøve kristen omsorg. Grunnsteinens viktigste innhold da den ble lagt ned den 13. desember 1995 var Anne Hogstads gamle bibel.



Zion sykehjem 1997.

Bakerst til høyre er det eldste huset. Foran til høyre ligger ”Zion” som ble bygd i 1939. Bygget tilknyttet ”Zion” er sykehjemsdelen (”Annes Minde”) som ble åpnet i 1967. De to byggene nærmest i bildet er pensjonistboligene som sto ferdig i henholdsvis 1971 (til høyre) og 1975. Bygningsmassen bak i bildet er omsorgssenteret med eldreboliger, omsorgsboliger og sykehjemsplasser (til venstre) og dagsenter, resepsjon og vinterhage (bakerst). Disse ble åpnet i 1996.

Foto: John Lerli.